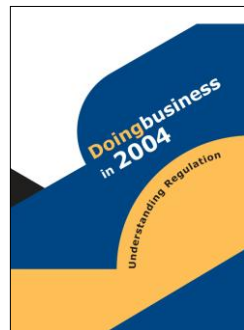

ความยากง่ายในการประกอบธุรกิจคืออะไร

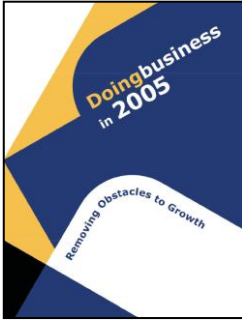
1.1 ความหมายและความเป็นมา

รายงานความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ หรือ The Ease of Doing Business เป็นรายงานผลการศึกษาเพื่อจัดอันดับความยาก-ง่ายในการเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งธนาคารโลกหรือ World Bank จัดทำขึ้น โดยศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ การอำนวยความสะดวก ต้นทุนค่าใช้จ่าย และกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของรัฐที่มีส่วนสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจอย่างไร โดยมุ่งเน้นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมีตัวชี้วัดในการศึกษา 10 ด้าน ครอบคลุมพื้นฐานของวงจรธุรกิจตั้งแต่การเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจจนถึงการปิดกิจการ

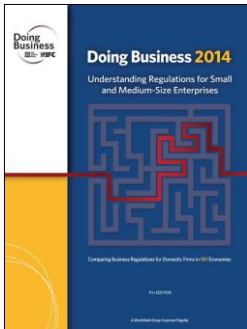
ธนาคารโลกเริ่มเผยแพร่รายงานผลการวิจัยเรื่อง ความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ หรือ The Ease of Doing Business ครั้งแรกเมื่อปลายปี 2546 เรียกชื่อว่า Doing Business 2004 (รายงานออกในปี 2003 แต่ชื่อรายงานจะเป็น 2004 เพราะเป็นการมองภาพในปีหน้าหรือเป็น Outlook) ซึ่งเป็นการสำรวจใน 133 ประเทศ

บทที่ 1 บทนำ

สำหรับในประเทศไทยธนาคารโลกเริ่มเข้ามาสำรวจในปี 2547 และออกรายงานที่มีผลสำรวจของประเทศไทยชื่อว่า Doing Business 2005 (รายงานออกมาในปลายปี 2547) โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 20 จาก 145 ประเทศ และในรายงานฉบับล่าสุดปี 2557 ซึ่งออกมาในปลายปี 2556 มีจำนวนประเทศที่ธนาคารโลกดำเนินการสำรวจทั้งสิ้น 189 ประเทศ

1.2 ความสำคัญของรายงานผลการวิจัยเรื่อง Doing Business

รายงานผลการวิจัยเรื่อง Doing Business มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากนักลงทุนต่างประเทศจะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเข้าไปลงทุนในประเทศต่าง ๆ ซึ่งประเทศที่มีการดำเนินธุรกิจง่าย มีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการลงทุน ถือได้ว่าเป็นประเทศที่น่าลงทุน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของภาครัฐ และทำให้ภาครัฐได้เห็นช่องทางการปรับปรุงกระบวนการทำงานหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มี

ประสิทธิภาพได้ชัดเจน ตลอดจนการนำตัวอย่างของประเทศอื่น ๆ ที่มีระบบที่ดีมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

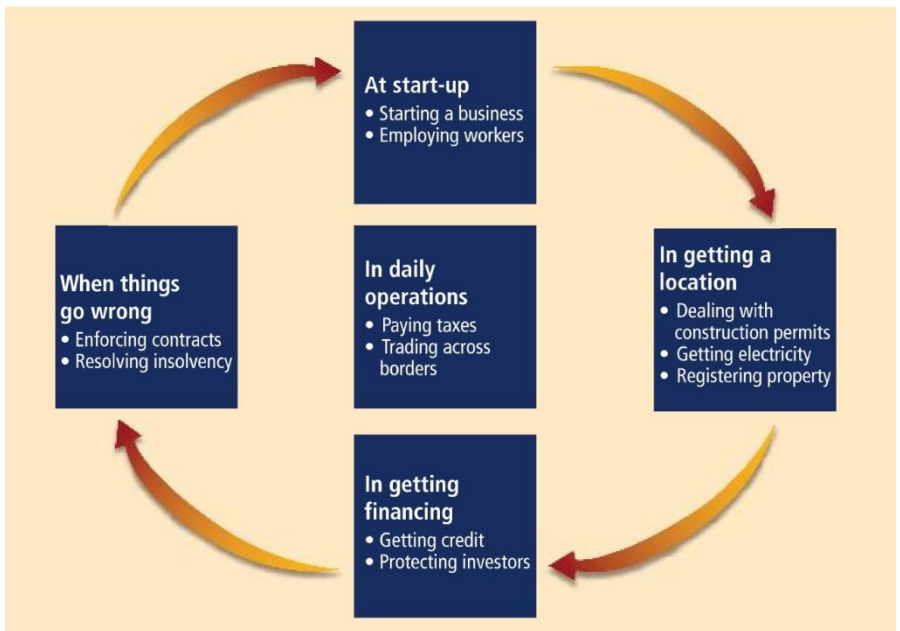
1.3 ดัชนีที่ใช้ในการสำรวจ

ตัวชี้วัดในการสำรวจของธนาคารโลกประกอบด้วย 10 ด้าน ครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มต้นจัดตั้งธุรกิจจนถึงการปิดกิจการ ดังนี้

1. การเริ่มต้นธุรกิจ (Starting a Business)
2. การขออนุญาตก่อสร้าง (Dealing with Construction Permits)
3. การขอใช้ไฟฟ้า (Getting Electricity)
4. การจดทะเบียนทรัพย์สิน (Registering Property)
5. การได้รับสินเชื่อ (Getting Credit)
6. การคุ้มครองผู้ลงทุน (Protecting Investors)
7. การชำระภาษี (Paying Taxes)
8. การค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Borders)
9. การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง (Enforcing Contracts)
10. การแก้ปัญหาการล้มละลาย (Resolving insolvency)

บทที่ 1 บทนำ

โดยการวัดทั้ง 10 ด้าน เป็นการมองทั้งวงจรธุรกิจ หรือ Business Cycle โดยเริ่มจากการก่อตั้งธุรกิจที่ต้องมีการจดทะเบียน จ้างพนักงาน จากนั้นจะเริ่มประกอบกิจการ โดยการขออนุญาตก่อสร้าง ขอไฟฟ้า และ จดทะเบียนทรัพย์สิน จากนั้นจึงทำการขอสินเชื่อ การคุ้มครองผู้ลงทุนและผู้ถือหุ้น และเมื่อเกิดปัญหาต้องทำการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลงและการแก้ปัญหาการล้มละลาย โดยมีการดำเนินการปรกติคือการเสียภาษี และการค้าระหว่างประเทศ ดังแสดงในรูป 1.1

รูป 1.1 แสดงวงจรดัชนีชี้วัดทั้ง 10 ด้าน

1.4 เกณฑ์การพิจารณา

เกณฑ์การพิจารณาในแต่ละด้านของธนาคารโลก แบ่งออกเป็น 4 เรื่อง ได้แก่

1. ความง่ายในการดำเนินการ (Easier) เป็น
การวัดเรื่องขั้นตอนในการดำเนินการ
2. ความรวดเร็วในการดำเนินการ (Faster)
เป็นการวัดเรื่องระยะเวลาการดำเนินการ
3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ (Cheaper)
เป็นการวัดเรื่องค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมใน
การดำเนินการ
4. กฎหมาย กฎ ระเบียบเอื้อต่อการดำเนินการ
(Smarter regulations)

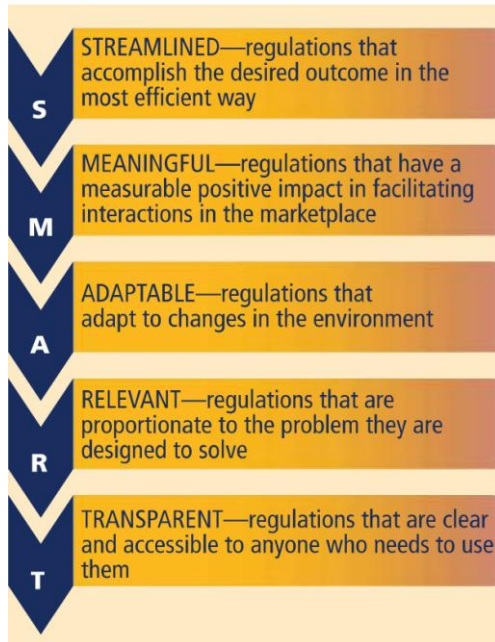
โดยสรุปคือ เกณฑ์ในการชี้วัดคือ ง่ายขึ้น เร็วขึ้น ถูกกลง และ ฉลาดขึ้น หรือ Easier, Faster, Cheaper, Smarter และโดยคำว่า SMART ยังมาจากการเน้นการปรับปรุงกฎระเบียบภายใต้โครงการ “SMART Rules for Businesses” คือการปรับปรุงกฎระเบียบให้การทำธุรกรรมมีความคล่องตัว และกฎ ระเบียบ ต้องสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริง ซึ่ง SMART Regulation ประกอบด้วย (รูป 1.2)

- Streamlined หมายถึง ทำให้บรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดด้วย
แนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

บทที่ 1 บทนำ

- **Meaningful** หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ในทางบวกที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ
- **Adaptable** หมายถึง สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
- **Relevant** หมายถึง ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญห
- **Transparent** หมายถึง มีความชัดเจนและทุกคนสามารถเข้าถึงได้

How does *Doing Business* define SMART business regulations?

รูป 1.2 แสดงตัวย่อของ SMART

1.5 วิธีการวิจัยของธนาคารโลก

รายงานผลการวิจัยเรื่อง Doing Business เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอน ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน แต่จะไม่สอบถามในทุกหน่วยงาน เนื่องจากมีจำนวนประเทศที่ต้องทำการสำรวจมาก และต้องดำเนินการทุกปี จึงสำรวจกับบริษัทที่ปรึกษาทางด้านกฎหมาย ด้านบัญชีของธุรกิจ บริษัทตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้า และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อว่าบริษัทเหล่านี้ทำงานกับธุรกิจหลายประเภท จึงมีความรู้เป็นอย่างดีทั้งกระบวนการดำเนินการและผลการดำเนินการ

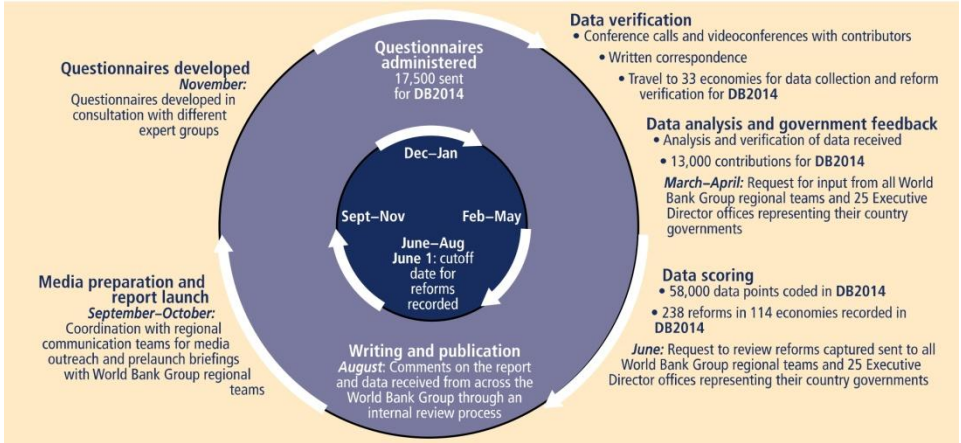
แบบสอบถามการสำรวจของธนาคารโลกในแต่ละด้านจะกำหนดบริษัทสมมุติที่ต้องการประกอบการในประเทศนั้น โดยมีรายละเอียดของบริษัทสมมุติคือ เป็นบริษัทจำกัด มีทุนจดทะเบียนเป็น 10 เท่าของรายได้ต่อหัวของประเทศนั้นๆ มีการจ้างงาน 10 ถึง 50 คน มีรายได้ที่พึงเสียภาษี 100 เท่าของรายได้ต่อหัว ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เป็นการร่วมทุนกันห้าคน โดยมีสัญญาไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ ตั้งอยู่ในเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ดำเนินกิจการทางด้านอุตสาหกรรมหรือพาณิชยกรรมโดยทั่วไป เป็นต้น ดังนั้นในการตอบแบบสำรวจผู้ตอบจะต้องคำนึงถึงบริษัทสมมุติที่ธนาคารโลกได้กำหนดขึ้นและ

บทที่ 1 บทนำ

ตอบข้อมูลที่เป็นจริงภายใต้สมมุติฐานนั้น ทั้งนี้ การจัดอันดับของธนาคารโลกจะไม่พิจารณาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ความไม่มั่นคงด้านการเมือง และเศรษฐกิจมหภาคที่กระทบการลงทุน

1.6 รอบเวลาการสำรวจ

รอบของการจัดเก็บข้อมูลของธนาคารโลกเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดอันดับ จะใช้ผลการดำเนินการที่เกิดขึ้นในช่วงวันที่ 1 มิถุนายนของปีปัจจุบัน ถึงวันที่ 1 มิถุนายนของปีถัดไป โดยมีระยะเวลาในการทดสอบแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ยกเว้นตัวชี้วัดด้านการชำระภาษี (Paying Taxes) จะเก็บข้อมูลตามปีปฏิทิน แล้วจะนำมาประมวลในเดือนมิถุนายน และจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยจะออกเผยแพร่ในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี ซึ่งรายงานผลการวิจัยดังกล่าว ธนาคารโลกทำการศึกษาเพื่อจัดอันดับล่วงหน้า 1 ปี

รูป 1.3 แสดงวงรอบการสำรวจในรายงาน Doing Business 2014

1.7 วิธีการจัดอันดับ

การคำนวณเพื่อจัดอันดับ Doing Business ของธนาคารโลก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลคะแนนในแต่ละตัวชี้วัดย่อยของตัวชี้วัด ทั้ง 10 ด้าน และจำนวนเรื่องในการปรับปรุง (Reform) ที่ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการในแต่ละปี โดยนำคะแนนทั้งสองส่วนมาจัดลำดับประเทศต่างๆ